

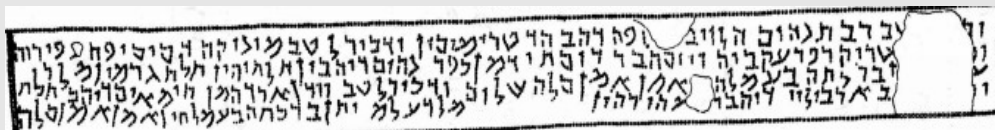
Who is a Rabbi? From the Gospels to Ancient Inscriptions to Rabbinic Literature

מי הוא רב? עדות מן האוונגליונים, כתובות עתיקות וספרות חז"ל

צבי אריה לאם

1) A Rabbi in Hamat Gader

Hamat Gader, Mosaic Floor (ca. 5th century CE)

ודכיר לטב קורס הופלים וקורה פרוטון וקורס
 סלוסטיוס חתנה וקומס פרוורס ברה וקוריס פוטיס
 חתנה וקורס חנינה ברה הנגון ובניהון דמיצותון תדירן
 בכל אתר דהבון הכה חמישה דינרין דהב, מלך עלמה
 יתן כרבתה בעמלהון אמן אמן סלה

And be remembered for good *Kuros Hoples* and *Kura Protone* and *Kuros Sallustius* his son in law and *Comes Pheroras* his son and *Kura Photios* his son in law and *Kuros Haninah* his son – they and their children – whose charitable deeds are found everywhere (and) who have given five *denarii* (of) gold. May the King of the World place the/his blessing on their property/work. Amen Amen Selah!

ודכיר לטב רב תנחום הלוי בר חלפה דהב חד
 טרימיסין ודכיר לטב מוניקה דסוסי(פ) [ת]ה צפוריה
 וק[ירוס] פ[טריק] ד[כ]פר עקביה ויוסה בר דוסתי דמן
 כפר נחום דיהבון תלתיהון תלת גרמין, מלך עלמה
 יתן כרבתה בעמלהון [הון] אמן אמן סלה

And be remembered for good Rav *Tanhum* the Levite son of *Halfah* who has donated one *tremissis* [1/3 gold *denar*] and *Kuros Patricius* of *Kefar Akavyah* and *Yose* son of *Dositheos* of *Kefar Nahum* who have donated, all three, three scruples [1 silver *denar*]. May the King of the World place the/his blessing on their property/work. Amen Amen Selah!

2) Uses of the Term “Rav”

Jeremiah 39.13 (ca. 6th century BCE)

יג וישלח נבוזראדן רב-טפחים, ונבושזבן רב-סרים, ונרגל שראצור רב-מג, וכל רבי מלך-בבל	13 So Nebuzaradan the captain of the guard sent, and Nebushazban chief eunuch, and Nergal-sarezer chief soothsayer, and all the chief officers of the king of Babylon
---	---

Mark 11.20-21 (ca. 70 CE)

20 As they passed by in the morning, they saw the fig tree withered away to its roots. 21 And Peter remembered and said to him, “Rabbi (Ραββί), look! The fig tree that you cursed has withered.”

Tosefta, *Bava Metsi'a* 2.30 (mid-late 3rd century CE)

ואי זהו רבו? רבו שלימדו תורה לא רבו שלימדו אומנות ואי זה זה רבו שלימדו ופתח לו תחלה ר' מאיר אומ' רבו שלימדו חכמה לא רבו שלמדו מקרא ר' יהודה או' כל שרוב תלמודו ממנו ר' יוסה או' כל שהאיר עיניו במשנתו	And who is “his <i>rav</i> ” [to whom precedence belongs in the return of lost objects]? His <i>rav</i> who taught him Torah, but not his <i>rav</i> who taught him craftsmanship. And who is <i>this rav</i> [i.e. the <i>rav</i> who taught him Torah]? His <i>rav</i> who taught him and opened up for him at the outset. R. Meir says: his <i>rav</i> who taught him <i>chochmah</i> , not his <i>rav</i> who [merely] taught him Scripture. R. Yehudah says: any from whom comes the majority of his knowledge. R. Yose says: any who enlightened his eyes with his oral teaching.
---	---

3) “Rav” and Related Titles

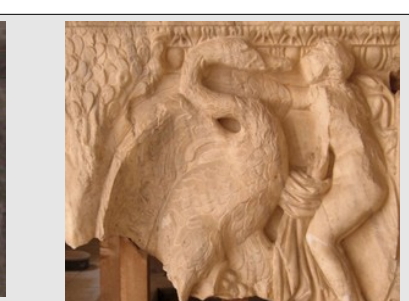
Yerushalmi, *Ta'anit* 4.2 [Genizah version, *Ginze Schechter* 1.427] (late 4th – early 5th c. CE)

רבי הוה ממני תרין מניין, אין הוון כדדי היו מתקמין ואילא הוון מסתלקין. מי דמך פקיד וא לבריה א' ליה לא תעבד כן אלא מני כלהון כחדא ומני לר' חנינא בר חמא בראשה. ולמה לא מנייתה הוא? אמר רבי דרוסה בגין דצוחין עלוי ציפוראי, ובגין צוהה עבדין? א"ר לעז' בר' יוסי	Rabbi used to make two appointments [per year]. If they were worthy, they would remain, but if not they would be removed. When he was dying he instructed his son and said to him: do not do thus; rather appoint them all at once and appoint R. Hanina b. Hama at the head [first?]. And why did he not appoint him himself? R. Derose said, because the Sepphoreans protested about him. But do we act because of a protest? R. Eleazar b. R. Yose said, because he refuted an explanation [of his teacher] in public. And what
--	--

<p>על שהשיבו טעם ברבים. ומה טעם השיבו? ר' הוה יתיב מתני ופלטו פליטיהם והיו אל ההרים כיוני הגאיות כלם הומיות, א' ליה הומות, א' ליה הן קריתה, א' ליה קדם רב המנונא דבבל, א' ליה כד תחות לתמן אמור ליה דהא מניתך חכים, וידע דלא מתמני בימוי</p>	<p>explanation did he refute? Rabbi was sitting and teaching, "But they that shall escape, shall be on the mountains like doves of the valleys, all of them moaning [<i>homiyyot</i>]..." [Ezek 7.16]. [R. Hanina] said to him, "[it should be read] <i>homot</i>. [Rabbi] replied: where did you read this? He replied: before R. Hamnuna in Babylonia. [Rabbi] said to him: when you descend there, tell him that I have appointed you <i>chakim</i>, and [R. Hanina] knew that he would not be appointed in [Rabbi's] lifetime.</p>
--	--

4) Beth She'arim

Beth She'arim, Catacombs 11 and 20 (ca. 2nd-4th c. CE?)

	
<p>כן (=כאן) הן מנחות אטיו בתו שלרבי גמליאל בן נחמיה שמתה בתולה בת עשרין ושתיים שנה ואטיו בתו שלרבי יהודה בנו שלרבי גמליאל שמתה בת תשע שנים וששה חודשים עמידת[ו]...</p>	<p>Here they lie, <i>Atio</i>, the daughter of Rabbi Gamaliel son of Nehemiah, who died a virgin at the age of twenty-two years, and <i>Azion</i>, the daughter of Rabbi Gamaliel who died at the age of nine years and six months. May their resurrection [be with the worthy]. (ed. <i>Avigad</i>)</p>

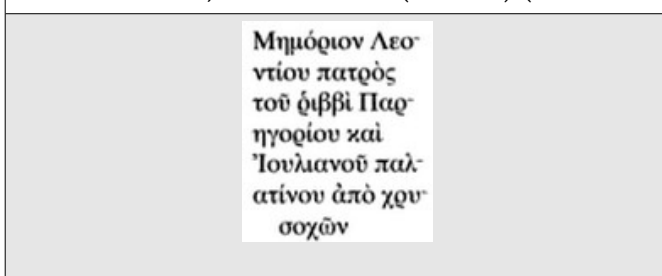
Beth She'arim, Catacomb 1 (Hall G), Epitaph (ca. 4th century CE?)

<p>יצחק בן יוסף ביריבי</p>	<p>Yitschak the son of Yosef, <i>biribbi</i></p>
----------------------------	--

Tosefta, *Berachot* 5.2 (mid-late 3rd century CE)

<p>מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ור' יהודה ור' יוסה שהיו מסובין בעכו וקדש עליהן היום אמ' לו רבן שמעון בן גמליאל לר' יוסי ברבי רצונך נפסיק לשבת אמ' לו בכל יום אתה מחבב דברי בפני יהודה ועכשיו אתה מחבב דברי יהודה בפני הגם לכבו' את המלכה עמי בבית אמ' לו אם כן לא נפסיק שמא תקבע הלכה לדורות אמרו לא זזו משם עד שקבעו הלכה כר' יוסי</p>	<p>It happened that R. Shimon b. Gamaliel and R. Yehudah and R. Yose were reclining at a meal in Akko, and it became the Sabbath. R. Shimon b. Gamaliel said to R. Yose: "<i>Beribbi</i>, is it your will that we should pause for Shabbos [in deference to the opinion of R. Yehudah regarding eating a meal prior to the onset of the Sabbath]?" [R. Yose] replied: "Every day you privilege my words over those of Yehudah, and now you privilege those of Yehudah in front of me. 'Would you ravish the queen even as I am in the house? [Es. 7.8]'" [R. Shimon b. Gamaliel] said: "If this is so, let us not stop lest the law be established for generations." They said that they did not move from there until they had established the law in accordance with R. Yose.</p>
--	---

Beth She'arim, Catacomb 1 (Hall G) (ca. 4th century CE)

	<p>The memorial of Leontios, father of Rabbi Paregorios and Julianos the <i>palatinus</i>, of the goldsmiths.</p>
---	---